

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 267/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť MVDr. M. Ň., K., zastúpeného advokátkou JUDr. M. Š., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/332/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MVDr. M. Ň. **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2011 doručená sťažnosť MVDr. M. Ň. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v

Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/332/2010 a jeho rozsudkom z 23. februára 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnom postavení navrhovateľa účastníkom konania o zrušenie vyživovacej povinnosti, ktorú mal určenú voči svojmu synovi–odporcovi M. Ň. Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 31 C 62/2009-147 z 9. septembra 2010 vyživovaciú povinnosť sťažovateľa voči odporcovi zrušil od 1. júla 2010 do budúca. V odvolacom konaní krajský súd rozsudkom č. k. 8 CoP/332/2010-190 z 23. februára 2011 zmenil rozsudok okresného súdu vo veci samej tak, že návrh zamietol. V okolnostiach prípadu je však podľa sťažovateľa podstatné, že ten istý senát krajského súdu v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozsudku, uznesením sp. zn. 8 CoP/349/2009 z 26. februára 2010 zrušil skoršie meritórne rozhodnutie okresného súdu vydané v sťažovateľovej veci, ktorým bola žaloba zamietnutá, a vec mu vrátil na nové konanie, pričom vo veci vyslovil záväzný právny názor. Vydaním napadnutého rozsudku však krajský súd „*svoj vlastný právny záver, svoje vlastné právne stanovisko, ktorým právnym stanoviskom sa súd prvého stupňa riadil, úplne nepochopiteľne a diametrálne zmenil... Právne závery, ku ktorým mal súd prvého stupňa dospieť, stanovil vo svojom prvom zrušovacom rozhodnutí ten istý súd, ktorý sa od týchto svojich záverov úplne a bezprecedentne dištancoval.*“.

Sťažovateľ považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za „*nepredvídateľné súdne rozhodnutie, na základe ktorého sa navrhovateľ ocitol v nevýhodnej pozícii, voči nastoleniu ktorej nemal možnosť sa brániť, keďže mu bola rozhodnutím vo veci bez pojednávania odňatá možnosť konať pred súdom, odňatá možnosť byť oboznámený s odlišným právnym názorom odvolacieho súdu ako aj možnosť sa k tomuto názoru vyjadriť...*“. Súčasne namieta porušenie princípu dvojinstančnosti, keď krajský súd vo veci nevydal „*kasačné rozhodnutie*“, ale rozsudok okresného súdu zmenil, a tiež porušenie zásady verejnosti konania, ktoré vidí v tom, že napadnutý rozsudok vydal krajský súd bez nariadenia pojednávania. Pokiaľ ide o rozhodnutie o trovách konania, sťažovateľ krajskému súdu vyčíta, že vo veci neboli žiadnym spôsobom zisťované dôvody hodné osobitného zreteľa, a tvrdenie krajského súdu, že na strane navrhovateľa niet prečo aplikovať ustanovenie § 150

Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), označuje za nepravdivé. Napadnutý rozsudok krajského súdu považuje sťažovateľ za arbitrárny a neodôvodnený, a tým aj v zmysle už opísaných dôvodov za porušujúci jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal vo veci toto rozhodnutie:

„Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 CoP/332/2010 porušil právo MVDr. M. Ň. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 CoP/332/2010 zo dňa 23. 2. 2011 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva právo na náhradu trov konania, ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti

alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd si pri príprave predbežného prerokovania veci vyžiadal spis vedený okresným súdom v sťažovateľovej veci, z ktorého zistil, že po nadobudnutí právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu (28. marca 2011) sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 26. apríla 2011 podal proti doručenému rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté a ktoré zatiaľ nebolo ani predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie. V dovolaní sťažovateľ uviedol obdobné dôvody nezákonnosti a neústavnosti napadnutého rozsudku, ktoré uviedol aj v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Dovolacie dôvody vidí sťažovateľ predovšetkým v postupe odvolacieho súdu, ktorým mu mala byť odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP v spojení s § 241 ods. 2 písm. a) OSP]. Aj keď sťažovateľ v sťažnosti neuviedol, že ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu bolo z jeho iniciatívy začaté aj dovolacie konanie voči napadnutému rozsudku, ústavný súd musel na túto skutočnosť prihliadnuť.

Ústavný súd zohľadňujúc svoju ustálenú judikatúru konštatuje, že právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa má najprv a predovšetkým najvyšší súd ako súd dovolací (k podobným záverom už ústavný súd dospel vo veciach napr. m. m. III. ÚS 26/09, III. ÚS 109/2010, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 199/2010). Tento právny názor vyplýva z princípu subsidiarity, zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych

prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ svoje námietky proti rozsudku krajského súdu č. k. 8 CoP/332/2010-190 z 23. februára 2011 uplatnil aj v sťažnosti podanej ústavnému súdu, ako aj v dovolaní podanom najvyššiemu súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu ešte nebolo dovolacie konanie skončené, bolo namieste sťažnosť odmietnuť ako predčasne podanú, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací.

Súbežné podanie dovolania a sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Preto až po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná sťažnosť podaná ústavnému súde za prípustnú (podobne napr. I. ÚS 358/09, III. ÚS 114/2010). Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Ústavný súd súčasne majúci na zreteli zmysel a účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súde považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu č. k. 8 CoP/332/2010-190 z 23. februára 2011 (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľ k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súde, čo sa týka tohto rozhodnutia najvyššieho súdu, a to za obvyklých podmienok.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol v tejto časti ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2011